

III. ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ VE SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU

III. Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu

Baş Editör
Prof. Dr. Ali MEYDAN

Editörler
Doç. Dr. Mesut GÜN
Doç. Dr. Lokman TANRIKULU
Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA
Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA

Eylül, 2019

III. ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ VE SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Baş Editör

Prof. Dr. Ali MEYDAN

Bu kitabın basım, yayın, satış hakları Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Derneği'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

ISBN : 978-605-7736-13-0

Baskı : Asos Yayınevi

III. ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ VE SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU

25-27 Haziran 2019
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

DAVETLİ KONUŞMACILAR

Dr. Habiba Chohra - Cezayir-Ağvat Üniversitesi

Prof. Dr. Mahir Alabbasi - Irak Diyala Üniversitesi

Prof. Dr. Luma Albarzanci - Irak Diyala Üniversitesi

Prof. Dr. Omar Alharapca - Ürdün Albalka Üniversitesi

Prof.Dr.Hani Alyas Khadher - Friedrich-Schiller Universität –
Jens/Germany

Prof.Dr.Ali Yakıcı - Türkiye-Gazi Üniversitesi

Prof.Dr. Akif Akkuş - Türkiye-Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Doç.Dr. Ökkeş Kesici - Türkiye-Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Sempozyum Onur Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Mazhar BAĞLI - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Rektörü

Yürütme Kurulu

Prof. Dr. Ali YAKICI - Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Ali MEYDAN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Dinçay KÖKSAL - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Doç. Dr. Mesut GÜN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA - Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Samira LUĞVİYA - Batna 2 Üniversitesi / Cezayir

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Ali MEYDAN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Abdülkadir UZUNÖZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi / Türkiye

Prof. Dr. Ali MEYDAN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi / Türkiye

Prof. Dr. Lubna AKRUŞ - Ürdün Üniversitesi / Ürdün

Doç. Dr. Habiba CHOIRA - Ağvad Üniversitesi / Cezayir

Doç. Dr. Lokman TANRIKULU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi / Türkiye

Doç. Dr. Maher M. Abdlkareem - Alabbasi / Diyala Üniversitesi / Irak

Doç. Dr. Masoumeh DAEİ - Payame Nür Üniversitesi

Doç. Dr. Mesut GÜN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Amira ABDULHAY - Uluslararası Afrika Üniversitesi / Sudan

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah AYDIN - Mustafa Kemal Üniversitesi / Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Fadime TOSİK DİNÇ - Gaziantep Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe BECİT İŞÇİTÜRK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi / Türkiye

BİLİM VE DANIŞMA KURULU / SCIENTIFIC AND ADVISORY BOARD

- Prof. Dr. Abdulbasit Jasım MOHAMMED - Ambar Üniversitesi
Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet KARA - İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Ali GÖÇER- Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Ali YAKICI - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ammar MUSAIDI - Cezayir Üniversitesi
Prof. Dr. Arif SARIÇOBAN - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Bayrak Faris HUSSEIN - Teekreet Üniversitesi
Prof. Dr. Dinçay KÖKSAL – Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Fahri TEMİZYÜREK - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Funda TOPRAK - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Hacı DURAN - İstanbul Gelişim Üniversitesi
Prof. Dr. Halil AWDA - Najah Filistin Üniversitesi
Prof. Dr. Halit KARATAY - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan KAVRUK - İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Hilal DERWİSH - Lübnan Üniversitesi
Prof. Dr. Kathleen MALU - William Paterson University
Prof. Dr. Mehmet BAŞTÜRK - Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜK - Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mostafa MOSLEM - Al-Zahraa Üniversitesi
Prof. Dr. Mufeed Nayyef TURKI - Ambar Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin SİS - İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Yılmaz GEÇİT - Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Zehra GÖRE - Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki PARLAK- Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Adem ÖGER - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet DOĞAN - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Doç. Dr. Aslıhan NAKİBOĞLU - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Aysun ERGİNER - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Bahar İŞİGÜZEL - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Bülent Okan MİÇOOĞULLARI - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Cahit ASLAN - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Deniz MELANLIOĞLU - Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Durdu Mehmet BİÇKES - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Emin Erdem KAYA - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Ergin ERGİNER - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Filiz Meltem UÇAR - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL - Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Gabriella AGRUSTI - Lumsa University
Doç. Dr. Gökhan ARI - Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Gülden TİM-Çukurova Üniversitesi

- Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Hasan YAVUZER - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. İmad Hamdi İBRAHİM - Sohac Üniversitesi
Doç. Dr. İlhan ERDEM - İnönü Üniversitesi
Doç. Dr. Kudret Altun - Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Kürşat KOÇAK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Lokman TANRIKULU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. M. Fatih ALKAYIŞ - İnönü Üniversitesi
Doç. Dr. Masoumeh DAEİ - Payame Nür Üniversitesi
Doç. Dr. Muhammed Eyyüp SALLABAŞ - Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Murat ŞENGÜL - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa TAHİROĞLU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Nevin AKKAYA - Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Nihat Gürel KAHVECİ - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Rehman Seferov - Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi
Doç. Dr. Orhan KOÇAK - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ömer TUĞRUL KARA - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Özden TAŞĞIN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Sadık Erol ER - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Said Elhousein ABDOULİ - Carthage Üniversitesi
Doç. Dr. Selçuk AKPINAR - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA - Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Sevtap GÜNAY KÖPRÜLÜ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Seyhun ŞAHİN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Şamil YEŞİLYURT - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Şeyma AKKAYA DEVİREN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Vedat AKTEPE - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Xhemile ABDIU - Tiran Üniversitesi
Doç. Dr. Yasin DOĞAN / Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Zekerya BATUR - Uşak Üniversitesi
Dr. İbrahim DEMİRKALE - Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdumuhamin ELDİRŞEVİ - Al-Zahraa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Turan SİNAN - Fırat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Alaaldin ISMAIL - Malezya Sultan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali KAYA - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Alper Murat ÖZDEMİR - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELİ - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi B. Erdem DAĞISTANLIOĞLU - Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Barış ÇİFTÇİ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Başak KARAKOÇ ÖZTÜRK - Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bekir MEHMET ALİ - Al-Zahraa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bengü AKSU ATAÇ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Davut SARITAŞ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Derya Özlem YAZLIK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emel ATLI - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emine Zehra TURAN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ercan KAÇMAZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Erhan ÇAPRAZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

- Dr. Öğr. Üyesi Erkan HİRİK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Erol BARIN - Başkent Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi F. Alkım ARI - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fadime TOSİK DİNÇ-Gaziantep Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Mehmet UĞURLU - Fırat Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Funda NALBANTOĞLU YILMAZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gökçe BECİT İŞÇİTÜRK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülhan KÖÇER - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülnur AYDIN - Adnan Menderese Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hakan YALAP - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğrt. Üyesi Halime Miray SÜMER- Nevşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Hesham Ahmed ASSANI - Dubai Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Ethem ARIOĞLU - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İskender MUZ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kübra ŞENGÜL - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Line Burhan EL HATİB - Al-Zahraa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut POLAT - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AKKAYA - Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi M. Emin DİNÇ-Adıyaman Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Hayri SARI - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZCAN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Yalçın YILMAZ - İstanbul Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Metin DEMİRCİ- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Molay Hişam AL-IDRISSI Mohammed V Rabat - Fas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARATAŞ- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kemal YÖNTEM - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nabeel Madallah HAMAD - Ambar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Neşe BÖRÜ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ozan COŞKUNSERÇE - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Perihan ULUCAN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Rasha Yahya ISSA - Irak Kufa Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Recep KÜREKLİ - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Seçil HİRİK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sedat BAHADIR- Artvin Çoruh Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sedat BALYEMEZ - Bartın Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sema ÖNGÖREN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Serdar Vural UYGUN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Serhat GÜNDOĞDU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Solmaz Damla GEDİK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şahin ŞİMŞEK - Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şenol KARTAL - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şeyhmus AYDOĞDU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şule ŞAHİN - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tansel YAZICIOĞLU - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÖDEK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yasin TAŞ - Harran Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Zait Burak AKTUĞ - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kadir ADAMAZ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Khouatra SAMIA - Algerinne Boumereds Üniversitesi
Dr. Mary Beth SCHAEFER -St. Johns University
Dr. Muhammet Raşit MEMİŞ – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Thaher AL-NOWARAIN - Albaka Üniversitesi

Sekretarya

Arş. Gör. Ahmet Demirel - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Arş. Gör. Çiğdem Yalçın - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Bilim Uzm. İlhami KAYA

İçindekiler

DAVETLİ KONUŞMACILAR.....	iv
BİLDİRİ TAM METİNLERİ	xviii
DÖRDÜNCÜ SANAYİ DEVRİMİ SÜRECİNDE MEDYA EKONOMİLERİNİN YAPISI VE DEĞİŞİMİNE İLİŞKİN ÖNGÖRÜLER.....	1
İNSAN HAKLARININ FELSEFİ DAYANAKLARI ÜZERİNE BİR DENEME.....	9
DÖRDÜNCÜ SANAYİ DEVRİMİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÇAĞI SÜRECİNDE GAZETE İŞLETMELERİNİN YAPISAL ANALİZİ	14
RASYONALİTE VE MAKULİYETİN ÖLÇÜSÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	21
THE MEANING OF THE REPUBLIC IN THE CONSTITUTION OF 1982	26
ASKERİ PERSONELİN, TÜRK KAMU PERSONEL REJİMİ İÇERİSİNDEKİ KONUMU	33
AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE’DE BİLİM ŞEHİRLERİNİN OLUŞTURULMASINDA SOSYAL ve İNSANİ SERMAYE BİRİKİMİNİN KAMU POLİTİKALARI İLE SAĞLANMASI VE KULLANILMASI	40
FEN DERSLERİNDE OYUN TEMELLİ ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARISI VE BİLGİLERİN KALICILIĞI ÜZERİNE ETKİSİ	50
YEREL YÖNETİMLERDE YEREL FİNANSMAN ARACI OLARAK İLBANK A.Ş.: ÇEVDES VE SUKAP PROJESİ ÖRNEĞİ	57
IRAK VE TÜRKİYE’DE BAĞIMSIZ DENETİM TEKNİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI ..	71
PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE DUYGUSAL TÜKENMİŞLİK ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖRGÜTSEL GÜVENİN ARACILIK ROLÜ	77
ANADOLU MASALLARINDA YALANLAR VE YALANCILAR	85
SERAMİK’İN SES SANATINDA YARATICI ENSTRÜMAN OLARAK KULLANIMI	90
SURİYE’DEN TÜRKİYE’YE GELEN MÜLTECİLERİN TÜRKİYE’NİN GÜVENLİĞİNE ETKİLERİ.....	95
ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE ÖĞRENCİ TATMİN DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR UYGULAMA	98
DEĞERE DAYALI ÖLÇÜTLER İLE PİYASA DEĞERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ: BİST’DE İŞLEM GÖREN KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİ, BASIM VE YAYIN ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	107
BANKA DEĞERLERİ İLE İLİŞKİLİ PERFORMANS ÖLÇÜTLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR MODEL ÖNERİSİ: BORSA İSTANBUL UYGULAMASI.....	115
DUYGUSAL EMEK VE ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRETMEN OLMAK KAVRAMLARINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ	125
TRABZON’DA YAŞAYAN AHİLİK KÜLTÜRÜ VE EĞİTİM HAYATINA YANSIMALARI	131
ÇALGI EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERDE PSİKOLOJİK PERFORMANS STRATEJİLERİNİN İNCELENMESİ	141

MATEMATİK DERSİNDE EĞİTİM BİLİŞİM AĞI (EBA) KULLANIMININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN KESİRLER ÜNİTESİ BAŞARISINA ETKİSİ	148
TÜRK OYUN YAZARLIĞININ İLK TÜRK OYUN ÖNSÖZLERİNE YANSIYAN SIKINTILARI	155
TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN B2 SEVİYE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN DİNLEME ETKİNLİKLERİNİN BİLİŞSEL STRATEJİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BİLİŞSEL STRATEJİLERE YÖNELİK ETKİNLİK ÖNERİLERİ.....	162
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK ALGILARININ GÖRSELLER YOLUYLA İNCELENMESİ.....	168
DELEUZE VE FELSEFE TARİHİ.....	180
DİL, DÜŞÜNCE VE MANTIK	184
PISA'DAKİ OKUMA BECERİLERİ, FEN VE MATEMATİK OKURYAZARLIĞI BECERİLERİNİN BÜTÜNSSEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ.....	190
SAĞLIK SEKTÖRÜNDE DEĞER AKIŞ HARİTALAMA UYGULAMASI: BİR ÖZEL HASTANE ÖRNEĞİ.....	196
BİR GIDA İŞLETMESİNDE TEDARİK SÜRECİNİN ANALİZİ: BİR DEĞER AKIŞ HARİTALAMA UYGULAMASI	205
DÖRDÜNCÜ SANAYİ DEVRİMİ (SANAYİ 4.0) SÜRECİNDE GAZETECİLİK VE MEDYA İŞLETMELERİNİN ORGANİZASYONEL OLARAK YENİDEN YAPILANDIRILMASI	212
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMLERİNDE VERİLEN SES EĞİTİMİ DERSLERİNİN ÖĞRENME ÇIKTILARI AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	222
IMMANUEL KANT, RASYONALİZM VE BİLİM	237
PAYİTAHT EDİRNE'DE GELENEKSEL KAPI HALKALARI VE TOKMAKLARI.....	242
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE EĞİTİCİNİN EĞİTİMİ SERTİFİKA PROGRAMLARININ İNCELENMESİ	251
ÜNLÜLERİN ÖZEL YAŞAMLARINDAKİ SORUNLARIN REKLAM YÜZÜ OLDUKLARI MARKAYA ETKİSİ.....	259
NO MORE NATURE!: AN ECOCRITICAL ANALYSIS OF ENDGAME BY SAMUEL BECKETT.....	268
ENFLASYONLA MÜCADELE KAMPANYASI'NIN SATIN ALMA DAVRANIŞI ÜZERİNE ETKİSİ: İNDİRİM DUYARLILIĞININ ARACILIK ROLÜ	281
MARK TWAIN'İN YURTDIŞINDAKİ MASUMLAR ADLI GEZİ NOTLARI: KÖKLEŞMİŞ ÖNYARGILAR, OLUMSUZ TUTUMLAR, ABARTMALAR	292
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ETKİN VATANDAŞLIK DÜZEYLERİNİN ÖRNEK OLAYLAR ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ.....	300
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZEL EĞİTİM DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ	310

ÇEVİRMENLERİN TÜRKÇELERİNİ NASIL GELİŞTİREBİLECEKLERİNE YÖNELİK UZMAN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA ÖNERİLER.....	316
ÖRGÜTSEL POLİTİKANIN ÖRGÜTSEL YABANCILAŞMAYA OLAN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	327
ÖZEL AMAÇLI DİL ÖĞRETİMİNİN İNGİLTERE VE TÜRKİYE'DEKİ DURUMU.....	332
DİVAN ŞİİRİNDE BİR ANLATIM TEKNİĞİ OLARAK İKİLEMELER	342
FUTBOLCULARIN ANTRENÖRLERİYLE İLETİŞİMLERİNDEKİ ÇATIŞMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ: FENOMENOLOJİK BİR ÇÖZÜMLEME.....	349
YENİ HİTİT YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABI 2 İLE İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE B1 DERS KİTABININ DİNLEME ETKİNLİKLERİ BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI	357
MAARİF SALNAMESİNDE OSMANLI VİLAYETLERİNE DAİR VERİLER: SURİYE, HALEP VE ZOR.....	368
AHMED CEVDET PAŞA'NIN (1823-1895) İPTİDAİ MEKTEPLERE YÖNELİK İLMİHAL KİTABI ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	378
HALK OYUNLARININ ALANDAN SAHNEYE UZANAN YOLCULUĞU	385
ÖZ YETERLİLİK ALGISININ OKULA BAĞLILIK VE YAŞAM DOYUMUNA ETKİSİ	390
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN B2 DÜZEYİ DERS KİTAPLARINDAKİ OKUMA METİNLERİNİN OKUNABİLİRLİK YÖNÜYLE KARŞILAŞTIRILMASI	400
KINALIZÂDE HASAN ÇELEBİ TEZKİRESİ'NE GÖRE ŞAİRLERİN MESLEK, MEVKİ, GEÇİM DURUMLARI VE İMKÂNLARI.....	408
KINALIZÂDE HASAN ÇELEBİ TEZKİRESİ'NE GÖRE ŞAİRLERİN MAHLAS SEÇME SEBEPLERİ.....	422
HİZMET SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN MEMNUNİYETİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: (KONAKLAMA İŞLETMECİLİĞİ ÖRNEĞİ)	430
BİR HATAY ENDEMİĞİ: KIRMIZI GUDDEME (<i>HELICHRYSUM SANGUINEUM</i>)'UN BOTANİK TURİZMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	437
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BİR KAYNAK: KİTÂBU DELİLÜ'L İDRÂK Fİ LİSÂNİ'L ETRÂK.....	444
PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK	454
TÜRKİYE'DE SOSYAL MEDYA KULLANIMININ ERGENLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE GÜNCEL BİR BAKIŞ	476
KONUŞMA KAYGISININ NEDENLERİ VE BU KAYGININ GİDERİLMESİNE İLİŞKİN YAPILAN UYGULAMALARA YÖNELİK AKADEMİK ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ	488
KÜRESEL SİSTEMDE DEVLET EGEMENLİĞİ	500
AKILCI ANTİBİYOTİK KULLANIMI KAMU SPOTU: BİR SAĞLIK İLETİŞİM KAMPANYASI ÖRNEĞİ	513

MANTIĞIN MAHİYETİ	524
MÂTÜRİDÎ'NİN YORUM ANLAYIŞINDA AKLIN YERİ ve MUTEZİLÎ SÖYLEME ELEŞTİREL YAKLAŞIMI.....	530
HEYKELTIRAŞ MEHMET AKSOY'UN ÇALIŞMALARINDA ANNE ARKETİPİ OKUMASI	540
ALEVİLİKTEKİ DÜŞKÜNLÜK İLE BAHAILİKTEKİ TARD ANLAYIŞININ MUKAYESESİ	550
MÜZİK EĞİTİMİNDE BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMI	558
PLATON DÜŞÜNÜNDE DEVLETİN ANA HATLARI.....	565
NECİP EL-KİYLÂNÎ'NİN “YAHUDİNİN KANLI ÇÖREĞİ, GETTO” ADLI ROMANINDA DİNİ TEMALAR	575
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE EDEBÎ METİN KULLANIMI: HALDUN TANER HİKÂYESİ ÖRNEĞİ.....	581
DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SU: MİKTAR, KALİTE, KULLANIM, KİRLİLİK, SAĞLIK VE POTANSİYEL DEĞERLENDİRMESİ.....	589
TÜRKİYE'NİN AFRİKA AÇILIMI BAĞLAMINDA SOMALİ'YE YÖNELİK DIŞ POLİTİKASI VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI.....	596
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DOĞAL KAYNAKLAR KAVRAMINA YÖNELİK METAFORİK ALGILARI.....	600
ABDALLARDA BOZLAK SÖYLEME GELENEĞİNİN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU (KIRŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ).....	609
DENİZLİ BULDAN BEZİ VE GİYSİ TASARIM ÇALIŞMALARI.....	616
BULDAN BEZİ İLE SUZENİ İŞİNİN BULUŞMASI	622
SAVUNMASIZ TÜKETİCİ EĞİTİMİ	627
LİSE ÖĞRENCİLERİNE GÖRE FİZİK BİLİM İNSANI OLMAK	635
ÖĞRENCİLERİN ŞEKER TÜKETİM DAVRANIŞLARI.....	642
PETROL FİYATLARINDAKİ DEĞİŞKENLİK VE MAKROEKONOMİK ETKİLERİ: İSKANDINAV ÜLKELERİ ÖRNEĞİ	650
ÖĞRENME STİLLERİNİN VE STRATEJİLERİNİN ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNDEKİ İLİŞKİSİ.....	659
ÖĞRETMEN ADAYLARININ “GÖNÜLLÜLÜK” KAVRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ (ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)	666
ÖĞRETMENLERİN ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER İÇİN YAPTIKLARI ÖĞRETİMSSEL DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	685
ÖZ YETERLİLİĞİN İŞ YAŞAM KALİTESİNE VE İNOVATİF İŞ KÜLTÜRÜNE ETKİSİ	699
ÖZEL MEKTUPLARI BAĞLAMINDA NAMIK KEMAL VE KANUN-İ ESÂSÎ.....	708
ÖZGÜRLÜK YA DA BAĞIMLILIĞIN İKİ YANI ÜZERİNE BİR TARTIŞMA	714

PLATON'UN PROTAGORAS DİYALOĞUNDA ERDEMİN NELİĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	719
KÖKENİ TESPİT EDİLEMİYEN BAZI BİTKİ ADLARI VE BUNLARIN TARTIŞMAYA AÇILMASI.....	724
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÜST BİLİŞSEL OKUMA STRATEJİLERİ FARKINDALIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	745
TURİZM SEKTÖRÜNDE KADIN İŞGÜCÜNÜN KONUMUNA YÖNELİK TEORİK BİR İNCELEME.....	759
TURİZM PAYDAŞLARI AÇISINDAN İNANÇ TURİZMİ: HACI BEKTAŞ ÖRNEĞİ.....	765
FESTİVALERİN YEREL YİYECEK-İÇECEK İŞLETMELERİNE ETKİSİ: ADANA PORTAKAL ÇİÇEĞİ KARNAVALI ÖRNEĞİ.....	775
ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUĞA SAHİP OLAN EBEVEYNLERİN UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN EVLİLİK DOYUMLARI VE SAHİP OLDUKLARI SOSYAL DESTEK FAKTÖRLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ (DİYARBAKIR ÖRNEĞİ).....	783
SANAYİ 4.0 SÜRECİNDE SANAYİ SEKTÖRÜNÜN ÜRETİM YÖNTEMLERİNDEKİ DEĞİŞİMİN ÇALIŞANLARIN İŞ MOTİVASYONU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	792
SANAYİ 4.0 SÜRECİNDE LOJİSTİK SEKTÖRÜNDEKİ MESLEKLERDE VE MESLEKİ EĞİTİMDE DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM.....	798
ENTELEKTÜEL SERMAYENİN İŞLETME PERFORMANSI ÜZERİNE ETKİSİ: BANKALAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	805
İSLAM DÜNYASININ HUKUKÎ MESELELERİNE BAĞIMSIZ BAKABİLMEK	809
ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER VERİLEN DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	818
ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ETKİNLİKLERİN SÖZ VARLIĞINA YÖNELİK KAZANIMLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	826
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL ÇALGI DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	845
İDARENİN YENİDEN YAPILANMASINDA KANUN HÜKÜMÜNDE KARARNAMELERİN ETKİSİ: SAĞLIK BAKANLIĞI ÖRNEĞİ	854
G-20 ÜLKELERİNDE EKONOMİK ÖZGÜRLÜK, EKONOMİK BÜYÜME VE DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DİNAMİK PANEL VERİ ANALİZİ ...	864
SELÂNİK FEYZ-İ SİBYÂN MEKTEBİ 1311-1312 (1895-1896) EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINA AİT TEVZİ-İ MÜKÂFÂT CEDVELİ	871
PSİKOTERAPİ KURAMI ÇERÇEVESİNDE 'KÜRK MANTOLU MADONNA' KİTABININ İNCELENMESİ	894
5-6 YAŞINDA ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN, GELENEKSEL ANNE VE BABA ROLLERİ İLE EBEVEYNLİĞE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ	900
İSMAİL HAKKI BALTACIOĞLU VE İÇTİMAİ MEKTEP	929

BAĞIMSIZ DENETİM FİRMALARININ İNCELENMESİ: BORSA İSTANBUL'DA BİR ARAŞTIRMA	937
OMNİBALANCİNG TEORİSİ ÇERÇEVESİNDE S-400 ÖRNEĞİ	944
SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARI VE OYUN BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	958
AVM ÇALIŞANLARININ ÇALIŞMA KOŞULLARI VE İŞ DOYUMU; GÜNEY MARMARA ÖRNEĞİ	972
SPOR PSİKOLOJİSİ KAVRAMINA YÖNELİK: BİR META-SENTEZ BETİMLEME	977
LİDERLİĞİN YENİ PARADİGMASI: STRATEJİK LİDERLİK	989
EDİRNE SÜPÜRGEÇİLİNİN YAPIMI VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU	997
EĞİTİM ORTAMLARINDA BEDEN DİLİ VE PROZODİ	1003
<i>CHARLES DICKENS'İN İKİ ŞEHRİN HİKAYESİ</i> ADLI ESERİNİN İKİ FARKLI TÜRKÇE ÇEVİRİSİNİN KARŞILAŞTIRMALI ÇÖZÜMLEMESİ VE ELEŞTİRİSİ	1008
ÇOCUK KORUMA HİZMETLERİNDE BÜTÜNCÜL UYGULAMA: KOORDİNASYON KURULLARI ÖRNEĞİ	1018
YENİ BİLİRKİŞİLİK SİSTEMİNDE SOSYAL HİZMET UZMANLARININ BİLİRKİŞİLİK UYGULAMALARI	1021
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN FEN BİLİMLERİ DERSİNE YÖNELİK KAYGI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	1025
MEVLÂNA'DA DİNİ İLETİŞİMİ KOLAYLAŞTIRAN ETKENLER	1033
TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET HADLERİNİN GELİŞİMİ VE SINGER PREBISCH TEZİ	1042
TÜRK RESMİNDE BİR PORTRE RESSAMI: FEYHAMAN DURAN	1047
TÜRK ŞİİRİNDE TARİHSELLİK VE GÜNCELLİK	1055
TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMEN LİDERLİĞİNE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ	1060
HATAY MUTFAĞI YÖRESEL YEMEKLERİNİN TURİZM İŞLETME BELGELİ LOKANTA MÖNÜLERİNDE KULLANIMI: ANTAKYA ÖRNEĞİ	1070
V. PROPP'UN YAPISAL ÇÖZÜMLEME METODUNA GÖRE YER ALTI DİYARININ KARTALI MASALININ İNCELENMESİ	1080
4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİLERİN OLUŞTURDUĞU METAFORLARIN İNCELENMESİ	1086
5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI YAZMA ETKİNLİKLERİNİN YARATICI YAZMA BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	1094
4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE YARDIMSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİLERİN OLUŞTURDUĞU METAFORLARIN İNCELENMESİ	1100
SANAYİ 4.0 SÜRECİNDE PERSONELİN KULLANILACAK YENİ TEKNOLOJİYE ADAPTASYONUNDA PSİKOLOJİK HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	1110

YENİ TÜRKİYE SİNEMASINDA GÖRSEL DÜŞÜNME	1116
TÜRKİYE’NİN MERKEZİ IRAK HÜKÜMETİ İLE İLİŞKİLERİ: MALİKİ DÖNEMİ	1119
YETİŞKİN EĞİTİMİNDE ANDRAGOJİ MODELİ.....	1129
ZAMAN VE MEKAN KAVRAMI İÇERISİNDE İNTERAKTİF DİJİTAL ENSTALASYONLAR	1143
TAHKİYENİN UNSURLARI (ŞAHİS KADROSU, ZAMAN, MEKÂN) AÇISINDAN ZİYA DİZDAREVİÇİN HİKÂYELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	1151
FİNANS - MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN FİNANSAL OKURYAZARLIK TUTUM VE DAVRANIŞLARI; ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ	1160
YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN ETKİLERİNE İLİŞKİN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ.....	1168
FİLOZOF ÖĞRETMENİN ÖĞRETİM ANLAYIŞI: SINIFTA FELSEFE, KÜÇÜK “F”	1196
COACH 4 ME PROJESİ KAPSAMINDA TÜRKİYE İÇİN GELİŞTİRİLEN BİR ÖĞRETMEN EĞİTİMİ ETKİNLİĞİ UYGULAMASI: “KAVRAMLARIN YARATICI İMGELERİ”	1208
ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ TÜRK DÜNYASI EDEBİYATLARINA YER VERME DÜZEYİ.....	1220
TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE TEMEL DÜZEYDEKİ TELAFFUZ SORUNLARINA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	1224
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI VERİLERİ IŞIĞINDA 2018 YILI LİSEYE GEÇİŞ SINAVI SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	1229
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BİLİŞİM UYGULAMALARI İLE MOTİVASYONUN SAĞLANMASI	1238
YEDİ İKLİM VE NEW ENGLISH FILE YABANCI DİL ÖĞRETİM A2 DERS KİTAPLARINDA KÜLTÜR AKTARIMI UNSURLARINDAN YİYECEK UNSURLARININ KARŞILAŞTIRMASI	1241
TÜRKİYE’NİN İÇ VE DIŞ GÜVENLİK POLİTİKASI BAĞLAMINDA.....	1245
S-400 HAVA SAVUNMA SİSTEMİ TEDARİKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	1245
TÜRK HALK HİKÂYELERİNDE AŞKIN AYAK İZLERİ	1259
POTTER SENDROMLU ÇOCUKLARDA KONJENİTAL HASTALIK VE KRONİK BÖBREK YETMEZLİĞİNİN SOSYAL BÜTÜNLEŞME ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	1272
YEREL YÖNETİMLERDE REKREASYON HİZMETLERİNE YÖNELİK ANKARA İLİ ALTINDAĞ İLÇESİNDE BİR ARAŞTIRMA	1282
2019 YEREL SEÇİM PARTİ MANİFESTOLARININ İNCELENMESİ.....	1295
TÜRKİYE’DEKİ YEREL KATILIM-SOSYAL MEDYA İLİŞKİSİNE TWİTTER PAYLAŞIMLARI ÜZERİNDEN BAKIŞ	1301
KÜRESEL TİCARET SAVAŞLARI VE SONUÇLARI.....	1306
KÜRESEL TEDARİK ZİNCİRİNDE GELİŞMELER.....	1313

ÖĞRENCİLERİN KOZMETİK ÜRÜNLER HAKKINDAKİ FARKINDALIKLARI.....	1321
ÖĞRENCİLER VE TEMEL FEN BİLİMLERİ	1326
ÖĞRENCİLERİN ATOMUN YAPISI İLE İLGİLİ GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLAR.....	1332
GIDA KALİTE KONTROL VE ANALİZİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN SU KİRLİLİĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ VE SU KİRLİLİĞİNE KARŞI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	1338
ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE ROL MODEL OLMANIN ÖNEMİ VE ROL MODELE DUYULAN İHTİYACIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	1344
ADAY ÖĞRETMENLERİN KİTAP OKUMA ALIŞKANLIĞINA YÖNELİK TUTUMLARI	1349
ORTAOKUL 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN KÜLTÜR DİLBİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ.....	1355
ÖĞRENCİLERİN HAZIRLIKSIZ KONUŞMADA YAŞADIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	1377
TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ OKUMA EĞİTİMİ DERSİNDEN BEKLENTİLERİ	1386
TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ TÜRKÇE ÖĞRETMENİ OLMA MOTİVASYONLARI.....	1393
OZANLIK ve DESTAN GELENEĞİNİN YENİ COĞRAFYALARA TAŞINMASINDA KÜLTÜREL BİR KAZANIM: DEDE KORKUT	1399
TÜRK DÜNYASINDAN OSMANLI DÖNEMİ KÜLTÜR ve EDEBİYATINA NEVRUZ GELENEĞİ ve UYGULAMALARI.....	1408
TÜRKÜLERİN ATAYURTTAN ANAYURDA YOLCULUĞU.....	1413
TÜRKOLOJİ SAHASI ANLATI GELENEĞİ İÇİNDE NASRETTİN HOCA FIKRALARININ YERİ VE DİL ÖĞRETİMİNE KATKISI.....	1424
TÜRK DESTAN EDEBİYATINDA KADIN.....	1429

BİLDİRİ TAM METİNLERİ

KONUŞMA KAYGISININ NEDENLERİ VE BU KAYGININ GİDERİLMESİNE İLİŞKİN YAPILAN UYGULAMALARA YÖNELİK AKADEMİK ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Ahmet DEMİREL¹

Özet

Bu çalışmanın amacı yapılan bilimsel araştırmalardan hareketle konuşma kaygısının nedenlerinin ve bu kaygının giderilmesinde işe koşulabilecek uygulamaların genel olarak ortaya konmasıdır. Bu amaçla verilerin elde edilmesinde nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışma sonucunda konuşma kaygısı nedenlerinin ve azaltılması için başvurulabilecek uygulamaların gerek anadilde gerekse yabancı dilde benzer olduğu görülmüştür. İncelenen bilimsel metinlerden hareketle araştırmada ulaşılan sonuçlar şöyle sıralanabilir: Genel olarak konuşma kaygısı olumsuz eğitim öğretim ortamları, not verme ve korkutma amacıyla yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamaları, olumsuz tutum ve düşünceler, dil bilgi ve becerisi eksikliği gibi farklı nedenlerden kaynaklanmaktadır. Konuşma kaygısının giderilmesinde dil pratiğine dayalı öğrenciyi aktif kılan rol oynama, tiyatro, hazırlıklı konuşma, hazırlıksız konuşma, akademik çelişki gibi yöntem ve teknikler kullanılabilir. Ayrıca mikro öğretim, doğrudan öğretim gibi rehberliğe önem veren modellere başvurulabilir. Bunların dışında konuşma kaygısının azaltılmasında olumlu ve yapıcı geribildirimler de etkili olabilmektedir.

Anahtar kelimeler: Dil eğitimi, konuşma becerisi, konuşma kaygısı.

EXAMINATION OF ACADEMIC RESEARCH ON THE CAUSES OF SPEECH ANXIETY AND APPLICATIONS TO REDUCE THIS ANXIETY

Abstract

The aim of this study is to determine the causes of speech anxiety and applications to reduce this anxiety based on scientific research. For this purpose, document analysis was conducted within the framework of qualitative research approach to obtain the data. As a result of the study, it was seen that the reasons of speech anxiety and the applications that can be applied in reducing this anxiety were similar in mother tongue and foreign language. Based on the studies examined, the following conclusions can be reached in this research: Generally speaking anxiety is caused by different reasons such as negative educational environments, measurement and evaluation practices for grading and scare, negative attitudes and thoughts, and lack of language knowledge and skills. Methods and techniques such as role playing, theater, prepared speech, unprepared speech, academic contradiction that can make the student active based on language practice can be used in the elimination of speech anxiety. In addition, such as micro-teaching, direct teaching models that rely on guidance can be applied. In addition, positive and constructive feedback can also be effective in reducing speech anxiety.

Key words: Language education, speaking skill, speech anxiety.

GİRİŞ

Eğitim öğretim ortamlarında nitelik üzerinde rol oynayan birçok unsur bulunmaktadır. Bilim insanları ve araştırmacılar yıllarca bu unsurlar üzerinde durmuşlar ve bu unsurların eğitim öğretim ortamlarına yansımaları hakkında çeşitli araştırmalar yürütmüşlerdir. 18. yüzyıldan itibaren dünya genelinde hızla yayılan öğrenci merkezli öğretim uygulamaları araştırmaların öğrenciler üzerine daha fazla yoğunlaşmasına neden olmuştur. Bu süreç bir birey olarak öğrencileri psikolojik ve sosyal açıdan etkileyen dolaylı olarak eğitim öğretimin niteliğinde belirleyici olan algı, motivasyon, kaygı, tutum gibi unsurların üzerinde daha çok durulmasını ve bu konuda çeşitli araştırmaların yapılmasını beraberinde getirmiştir.

Kaygı TDK (2011: 1363) tarafından “Üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa.” olarak tanımlanmıştır. Yıldırım (2015: 34) ise kaygıyı bireylerin günlük yaşamlarını etkileyen, öğrenmesine olumlu ve olumsuz katkıda bulunan, bireylerde stres, korku, endişe meydana getiren durumlar olarak tanımlamıştır. Kaygı ile ilgili olarak yapılan bu tanıma bakıldığında genellikle korku, endişe, üzüntü gibi eğitim öğretim ortamlarında çok fazla istenmeyen durumları içerdiği söylenebilir. MacIntyre ve Gardner (1991: 86-87) kaygı ile dil öğrenme arasındaki ilişkiye yönelik yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar elde edildiğini bu durumun nedeninin ise kaygıya karşı geliştirilen farklı bakış açılarından kaynaklanabileceğini ifade etmiştir. Nitekim kaygı kimilerine göre kişisel bir özellik, başka bir bakış açısına göre anlık olarak gelişen duygusal bir durum, bazen de sürekli ortaya çıkan endişe olarak ele alınmıştır.

Hangi bakış açısı ile bakılırsa bakılırsın iletişim ve etkileşime yönelik duyulan kaygının kişinin iletişim sürecini etkileyeceği söylenebilir. Benzer şekilde hangi seviyede (ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) olursa olsun iletişim becerileri eğitim ortamlarındaki niteliğin ve kalitenin belirleyicisidir. Gerek öğretmenin öğrenci ile iletişimi, gerek öğrencilerin kendi aralarında kurdukları iletişim, gerekse ailenin öğretmenle ve çocukla olan iletişimi eğitim öğretim döngüsünde niteliği belirleyici ana unsurlardır. Aynı zamanda iletişim bilgi alışverişinde, dolayısıyla öğrenmenin gerçekleşmesinde zorunlu olan etkileşimde temel yapı taşıdır. Bu yüzden iletişim becerileri üzerinde etkili olan kaygı, motivasyon, tutum gibi çeşitli unsurlar araştırmacılar tarafından ilgi görmektedir. İletişim sürecinde etkili olduğu kabul edilen temel etmenlerden birisi de iletişim kaygısıdır.

İletişim kaygısı genellikle iletişim sürecindeki olumsuz etkileri ile ön plana çıkan bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. İletişim kaygısı sosyal bir varlık olan insanın iletişim kurmaya yönelik duyduğu endişe, tasa olarak tanımlanabilir. McCroskey (1977: 78) iletişim kaygısını kişinin başkalarıyla iletişim kurma durumunda ya da ihtimalinde duyduğu korku ve endişe olarak tanımlamaktadır. Korku ve endişe ise eğitimde genellikle karşılaşmak istemediğimiz durumlardır. İletişim kaygısı yüksek olan bireyler yaşadıkları korku ve endişe sebebiyle mümkün olduğunca az iletişim kurma eğiliminde olacaktır. Bu durum ise etkileşim ve öğrenmeyi olumsuz etkileyecektir. Konuyla ilgili olarak Boohar ve Seiler (1982) konuşma kaygısı yüksek olan üniversite öğrencilerinin hem sınav sonuçlarının hem de dönem sonu ödevlerinin diğerlerine göre zayıf olduğunu yani konuşma kaygısı ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki olduğunu belirtmiştir. McCroskey (1977: 78) ise araştırmaları sonucunda iletişim kaygısının iletişim becerilerini olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Bu araştırmacıların da belirttiği gibi özellikle eğitim öğretim ortamlarında öğrenmenin büyük oranda karşılıklı etkileşim ile gerçekleştiği düşünüldüğünde iletişime yönelik duyulan kaygının hem eğitim öğretim ortamlarındaki başarıyı hem de bireyin sosyal gelişimini etkileyeceği söylenebilir.

İletişim ne kadar etkili, düzenli ve açık olursa aynı oranda başarı sağlanır. Başarılı iletişimin anahtarı ise güzel konuşma, anlaşılır olma ve sesi etkili kullanmadır (Kurudayıoğlu, 2003: 288). İletişim kaygısı yüksek olan bireyler mümkün olduğunca iletişimden kaçınma eğilimindedirler. Bu durumu özellikle sözlü iletişim esnasında görebilmekteyiz. Günlük hayatta en çok kullandığımız sözlü iletişim becerilerinden olan konuşma ve dinleme becerileri içerisinde ise iletişim kaygısı en çok konuşma sırasında kendini gösterecektir. Zira Akay ve Uzun (2018) yaptıkları çalışmada dil becerileri arasında en çok kaygı duyulan becerinin konuşma olduğunu ortaya koymuştur. Gözlem yapıldığında genellikle sınıf ortamında veya başka bir iletişim ortamında bulunan katılımcıların hemen hepsinin anlatılanları dinlemekte olduğu görülürken çok az bir kısmının konuşmaya katıldığı görülebilir. Bu durumun en önemli sebeplerinden biri kişinin duyduğu konuşma kaygısı olabilir.

Konuşma kaygısı bireyin herhangi bir nedenle sadece konuşma öncesi, sonrası ya da sırasında duyduğu bir endişe durumu değildir. Bazen sadece bir konuşma yapma düşüncesi bile bizde tedirginlik ve endişe uyandırabilir. Konuşmaya yönelik duyulan kaygı konuşma ihtimalinin olduğu durumlarda bile ortaya çıkabilmekte ve bazen rahatsızlık verici boyutlara ulaşabilmektedir. Konuşma kaygısı ve iletişim kaygısı zaman zaman araştırmacılar tarafından birbirini yerine kullanılan iki terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bilindiği gibi bu iki kavramdan iletişim daha geniş bir anlama sahiptir ve konuşma, yazma, okuma, dinleme becerilerini de içine alır. Nitekim iletişim sözle, yazıyla veya beden diliyle farklı şekillerde gerçekleştirilmektedir. Konuşma kaygısı ise iletişimde yer alan dört temel dil becerisi içerisinde yer alan ve günlük hayatta en sık kullandığımız becerilerden biri olan konuşmaya yönelik duyulan kaygıyı ifade etmektedir.

Özellikle konuşmanın resmi bir ortamda veya büyük bir dinleyici kitlesi karşısında gerçekleştiriliyor olması, konuşma kaygısının daha yoğun bir biçimde hissedilmesine neden olabilir. Hemen hepimiz özellikle büyük bir dinleyici kitlesi karşısında veya resmi ortamlarda konuşma yapmışızdır. Böyle durumlarda değerlendirilme korkusu, komik duruma düşme, yargılanma, hazır hissetmeme, geçmişte uğradığımız başarısızlıklar, kendimizi başkaları ile kıyaslama vb.. birçok nedenle kaygı yaşayabiliriz. Ayres ve Hopf (1993: 9-10) konuşma kaygısı üzerine yazdığı kitapta konuşma kaygısının nedenleri ile ilgili bilişsel, duyuşsal ve davranışsal açıklamaların olduğunu belirtmiş ve şunları eklemiştir: Bilişsel olarak konuşma kaygısını açıklayanlara göre konuşma hakkındaki düşüncelerimizden dolayı konuşma kaygısı ortaya çıkmaktadır. Bunlar konuşma hakkındaki düşüncelerin iyileştirildiğinde konuşma kaygısının azalacağına inanmaktadırlar. Duyuşsal olarak konuşma kaygısını açıklayanlara göre kişi konuşma yaptığı zaman bunun kötü sonuçlar doğuracağına inandığı için konuşma kaygısı taşımaktadır. Davranışsal bakış açısına göre konuşma kaygısını açıklayanlar ise, konuşma kaygısının

yetersiz konuşma becerisinden kaynaklandığını savunmaktadır. Bunlar konuşma kaygısının konuşma becerilerinin geliştirilmesi ile azaltılabileceğine inanmaktadır.

Kaygının tanımlarına bakıldığında bu kavram genellikle korku, endişe, üzüntü gibi kavramlarla eşleştirilmiştir. Korku, endişe, üzüntü gibi durumlar ise bilindiği gibi fiziksel ve psikolojik olarak belirtilerle ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla konuşmaya yönelik olarak duyulan kaygının çeşitli psikolojik ve fiziksel belirtilerle ortaya çıktığı görülebilir. Nitekim konuşma kaygısının çok olduğu durumlar nefes alışveriş hızının artması, vücudun titremesi, ses tonunun ayarlanamaması, konuşma hızının ayarlanamaması gibi fiziksel belirtilerle kendini gösterebilir. Ayrıca konuşma kaygısı kişinin iletişim süreci dolayısıyla sosyal hayatını üzerinde de son derece etkili olacaktır.

Demir ve Melanloğlu'na (2014) göre konuşma kaygısı; üzüntü, kızgınlık, korku şeklinde duygusal ya da kalbin hızlı atması ve terleme şeklinde fiziksel olarak kendini gösterebilir. Konuşmaya karşı gelişen bu tepki, derste yapılan bir konuşma etkinliği veya sınav amacıyla hazırlıklı/ hazırlıksız konuşma gibi konuşmanın zorunlu olduğu hâllerde kendini gösterdiği gibi konuşmadan kaçınma şeklinde konuşmanın zorunlu olmadığı durumlarda da ortaya çıkabilir.

Neer vd. (1982) yaptığı çalışmada öğrenciler tarafından duyulan değerlendirilme kaygısının konuşma kaygısına katkıda bulunduğunu benzer şekilde anında yapılan geribildirimlerin konuşma kaygısı yaşayan bireylerin konuşma kaygısını katkıda bulunduğunu çünkü konuşma kaygısı taşıyan insanların konuşmaları hakkında topluluk önünde yorum yapılmasını istemediklerini belirtmiştir. Yapılan araştırmalar dinleyicilerin kendileri hakkında ne düşündüğüne çok fazla odaklanma, özgüven eksikliği, değerlendirilme korkusu, tecrübesizlik, bilgi ve beceri eksikliği, konuşmanın yabancı bir topluluk karşısında gerçekleştiriliyor olması (çoğu insan tanıdığı insanlarla daha rahat konuşur.), hitap edilen kitlenin büyük olması gibi birçok nedenden dolayı konuşma kaygısının ortaya çıkabileceğini göstermiştir.

Araştırmanın Amacı

Bireyin özellikle büyük gruplar karşısında ve resmi ortamlarda belli bir ölçüde konuşma kaygısı yaşıyor olması gayet normaldir. Neredeyse hepimiz böyle durumlarda korku ve tedirginlik yaşamaktayız. Öncelikle kişinin en iyi konuşmacıların bile belli bir ölçüde konuşma kaygısı yaşayabileceğini bilmesi ve bu durumun normal olduğunun bilincinde olması gerekir. Böylece psikolojik olarak belli bir rahatlama sağlanabilir. Bununla birlikte konuşma kaygısını en düşük seviyeye indirmek için iyi bir ön hazırlık ve konuşma konusuyla ilgili yeterince araştırma yapma önemlidir. Ayrıca iyi bir konuşma gerçekleştirdiğini hayal etme, konuşma planı hazırlama, konuşma için kişisel ilgi dâhilinde bir konu seçme, her fırsatta konuşma yaparak tecrübe kazanma, nefes alışveriş egzersizleri yapma gibi uygulamalar da kaygının azaltılmasına yardımcı olabilir. Bu araştırmanın ilerleyen kısımlarında özellikle eğitim öğretim ortamlarında konuşma kaygısının nedenleri ve bu kaygının giderilmesinde işe koşulabilecek uygulamalarla ilgili yapılan bilimsel çalışmalara yer verilmiştir. Böylelikle konuşma kaygısının nedenlerinin ve bu kaygının azaltılması için ne gibi yöntem, teknik, strateji ve uygulamaların kullanılabileceğinin ortaya konması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Yöntem ise doküman incelemesi olarak belirlenmiştir. Doküman incelemesi, araştırılan konu hakkında bilgilerin yer aldığı yazılı materyallerin analizini ifade etmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Konuşma kaygısının nedenleri ile ve giderilmesinde kullanılabilecek yöntem, teknik ve uygulamalar ile ilgili yapılan makale ve lisansüstü tezlere çeşitli veri tabanları kullanılarak ulaşılmış, bu dokümanlar incelenip analiz edilmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma için tarama yapılırken konuşma kaygısı ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili kavramlar (konuşma kaygısının nedenleri, konuşma kaygısının azaltılması, konuşma kaygısının giderilmesi gibi.) üzerinden tarama yapılmıştır. Araştırma amacına uygun olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılan araştırmada konuşma kaygısı ile ilgili yayımlanmış 77 bilimsel metin incelenmiştir ancak bu metinlerden konuşma kaygısının nedenleri ve konuşma kaygısının giderilmesinde kullanılabilecek yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar konularıyla ilişkili sonuçlara ulaşılan 25 bilimsel metin

çalışmaya dahil edilmiştir. Bu çalışmalar; lisansüstü tezler ve çeşitli dergilerde yayımlanmış makalelerden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, belgelerdeki eğilimleri ve kalıpları incelemek için kullanılabilir (Stemler, 2001: 2). Bu çalışmada konuşma kaygısının nedenleri ve bu kaygının giderilmesinde kullanılacak yöntem, teknik, strateji ve çeşitli uygulamaların belirlenmesi amacıyla veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Bu nedenle araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezler ve makalelerin detaylı analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda konuşma kaygısının nedenleri ve konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılacak yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar olmak üzere oluşturulan 2 ana kategori altında 5 farklı alt kategori oluşturulmuştur. Bu beş alt kategori şunlardır: Yabancı dil olarak konuşma kaygısının nedenleri, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin konuşma kaygılarının nedenleri, anadilinde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılacak yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar, yabancı dilde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılacak yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar, konuşma kaygısının azaltılmasında yurtdışında yapılan bazı farklı uygulamalar.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde yapılan literatür taraması ve doküman incelemesi sonucunda konuşma kaygısının nedenleri hakkında ve bu kaygının azaltılmasında etkili olan model, strateji, yöntem, teknik ve uygulamalar hakkında elde edilen araştırmalar içerik analizine tabi tutularak tablolar halinde sunulmuştur. Elde edilen araştırmalar; yazarları, amacı, katılımcıları, yöntemi ve sonuçları ile birlikte ortaya konulmuştur.

Konuşma Kaygısının Nedenlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde konuşma kaygısının nedenleri üzerine yapılan araştırmalar ve yapılan bu araştırmaların yazarı, amacı, katılımcıları, yöntemi ve kısaca elde edilen sonuçlar tablolar halinde verilmiştir. Böylelikle konuşma kaygısının nedenleri ile ilgili genel durumun ortaya konması ve çıkarım yapılması amaçlanmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda konuşma kaygısının nedenleri yabancı dilde konuşma kaygısının nedenleri ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin konuşma kaygısının nedenleri ile ilişkili yapılan çalışmalar olmak üzere iki başlık altında ayrı ayrı ele alınmıştır.

Yabancı dil konuşma kaygısının nedenleri

Tablo 1’de yabancı dil konuşma kaygısının nedenleri ile ilişkili yapılan çeşitli bilimsel araştırmaların; yazarları, amaçları, katılımcıları, yöntem ve sonuçları yer almaktadır.

Tablo 1: Yabancı dil konuşma kaygısının nedenleri ile ilişkili araştırmalar

Yazar	Amaç	Katılımcılar	Yöntem	Sonuç
Balemir, S.H. (2009).	Yabancı dil konuşma kaygısını nedenlerini ve öğrencilerin dil yeterlilik düzeyleri ile yabancı dil konuşma kaygı düzeylerinin arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak.	234 üniversite öğrencisi	Karma desen	Öğretim ve değerlendirme şekilleri, kişisel nedenler, olumsuz değerlendirilme korkusu ve dilin kendisinden kaynaklanan bazı zorluklar kaygı uyandıran faktörler olarak tespit edilmiştir.
Bozok, D. (2014).	Öğrencilerin konuşma kaygısını ve sınıfta İngilizce konuşurken yaşadığı konuşma kaygısının kaynaklarını araştırma.	30 öğrenci ve 10 öğretmen	Karma yöntem	Farklı dil alanlarındaki bilgi eksikliği, öğretmen ve öğretim süreci, akranlarının negatif değerlendirmesi konuşma kaygısının en yaygın kaynakları olarak bulunmuştur.
Çokay, Ç. E. (2014).	Öğretmenlerin İngilizce konuşurken yaşadığı muhtemel kaygı düzeyini ve kaynaklarını öğretmenlerin perspektiflerini değerlendirerek belirlemek.	123 öğretmen	Karma yöntem	Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşadıkları İngilizce konuşma kaygısının en çok beceri ve performansın birey tarafından olumsuz değerlendirilmesi, bireyin diğer öğretmenlerle kendini kıyaslaması, özgüvensizlik, öğretmenlik deneyimi, yabancılarla iletişim nedenleri ile ortaya çıktığı belirlenmiştir.
Zambak, A. (2016).	Devlet ortaokullarında okuyan 8. sınıf öğrencilerinin yabancı dil konuşma kaygı seviyelerini bulma. Katılımcıların Yabancı Dil Konuşma Kaygısı Ölçeği'nin alt becerileriyle ilgili konuşma kaygıları bulunduktan sonra çeşitli etmenlerin katılımcıların yabancı dil konuşma kaygıları üzerinde etkilerinin olup olmadığı belirleme.	250 (117 kız, 133 erkek) 8. sınıf öğrencisi	Betimsel tarama	Cinsiyetin, öğrencilerin İngilizce dersine olan ilgi ve sevgilerinin, öğretmenin ders işleme tarzının, şarkılar, oyunlar, soru & cevap, test çalışma gibi sınıf içi etkinliklerinin, sınıf dışında İngilizce dersine çalışma ve dil kullanımının, İngilizce elektronik posta yazma, sosyal medya kullanımı, İngilizce ödev araştırması gibi sınıf dışı etkinliklerinin katılımcıların yabancı dil konuşma kaygı seviyeleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip oldukları görülmüştür.
Koç, H. (2017).	Harran Üniversitesinde isteğe bağlı hazırlık programı eğitimi gören öğrencilerin yabancı dil konuşma sınavı kaygısı hissedip hissetmediklerini ve eğer hissediyorlarsa, bu kaygının altında yatan sebepleri ortaya çıkarmak.	Çeşitli fakültelerde isteğe bağlı hazırlık programına dâhil olan 81 öğrenci	Karma yöntem	Öğrencilerin konuşma sınavı kaygılarının altı kaynağa dayandığı ortaya çıkarılmıştır: Performans ve eğitime dayalı kaynaklar, sosyokültürel kaynaklar, kişisel kaynaklar, fiziksel çevresel kaynaklar, negatif değerlendirilme korkusu ve mükemmeliyetçilik.

Tablo 1'e göre öğretim ve değerlendirme şekli, kişisel nedenler, olumsuz değerlendirilme korkusu ve dilin kendisinden kaynaklanan bazı zorluklar, farklı dil alanlarındaki bilgi eksikliği, öğretmen ve öğretim süreci, bireyin diğer insanlarla kendini kıyaslaması, özgüvensizlik, deneyim eksikliği, öğretmenin ders işleme tarzı gibi etmenlerin konuşma kaygısının nedenleri arasında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 1'de yer alan yabancı dil konuşma kaygısının nedenleri ile yapılan beş çalışmanın sonuçlarına genel olarak bakıldığında yabancı dil konuşma kaygısının nedenleri olumsuz eğitim öğretim ortamları, ölçme ve değerlendirme uygulamaları, tutumlar, bilgi ve beceriler olmak üzere genel olarak dört başlık altında toplanabilir. Dolayısıyla buradan olumlu atmosfere sahip bir sınıf ortamının, ilgi çekici ve yol gösterici materyallerin kullanılmasının, ders işleme sürecinde öğrenci merkezli ve anlayışlı bir tutum benimsenmesinin ve etkinliklerin mümkün olduğunca eğlenceli, öğrenciyi aktif kılacak bir biçimde gerçekleştirilmesinin konuşma kaygısının giderilmesi açısından önemi ortaya çıkmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaşadıkları konuşma kaygılarının nedenleri

Tablo 2'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaşadıkları konuşma kaygısının nedenleri ile ilişkili elde edilen çalışmaların yazarları, amaçları, katılımcıları, yöntem ve sonuçları yer almaktadır.

Tablo 2: Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaşadıkları konuşma kaygılarının nedenleri ile ilişkili çalışmalar

Yazar	Amaç	Katılımcılar	Yöntem	Sonuç
Solak, E. M., & Yılmaz, F. (2017).	Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, Türkçe konuşma kaygısı taşıyıp taşımadıklarının tespit edilmesi ve varsa bu kaygıların düzeyinin belirlenmesi.	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen 25 TÖMER öğrencisi	Betimsel araştırma deseni	Öğrencilerin Türkçe konuşurken hata yapacaklarını düşünmeleri ve bu sebepten kendilerine gülüneceğini düşünmelerinin konuşma kaygısına yol açmakta olduğu görülmüştür.
Akay, C., & Uzun, N. B. (2018).	Yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesi sürecinde öğretici ve öğrencilere göre dört temel dil becerisine ilişkin duyulan kaygının yargıcı kararlarına dayalı ölçkleme yöntemlerinden ikili karşılaştırma ve sıralama yargılarına dayalı ölçkleme yöntemleri ile ölçülenmesi ve öğretici ile öğrencilere göre dört temel dil becerisine yönelik kaygı nedenleri ile kaygıyı gidermeye yönelik çözüm önerilerinin ortaya konması.	70 öğretici ve 32 öğrenci	Betimsel yöntem	Öğretmen ve öğrencilere göre yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesi sürecinde dil becerilerinden en çok kaygı duyulan beceri olarak vurgulananın konuşma olduğu ve konuşma kaygısının kendini düzgün ifade edememe korkusu, alay edilme rezil olma korkusu, ana dilin telaffuz yapısının farklılığı, özgüven eksikliği gibi nedenlerden kaynaklandığı görülmüştür.
Yılmaz, G. (2018).	Sakarya'daki sığınmacı ortaokul öğrencilerinin Türkçe konuşma kaygılarına sebep olan faktörleri ve Türkçe konuşurken yaşadıkları kaygının seviyesini araştırmak.	84 sığınmacı ortaokul öğrencisi	Betimsel tarama	Değerlendirilme korkusu, sınıf önünde konuşmak, Türkçesi daha iyi olan bir öğrenciyle konuşmak, karşı cinsten biriyle konuşmak, öğretmenlerin öğrencilerin hatalarını çok sık düzeltmesi, konuşulan konular hakkında bilgi eksikliği, Türkçe dil bilgisi yetersizliğinden dolayı iletişim kurma korkusu, az zamanda çok konu öğrenmek, sözlü sınavlar ve rol yapma etkinliklerinin ortaokul sığınmacı öğrencilerde orta seviyede kaygıya sebep olabildiği görülmüştür.

Tablo 2'ye göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçe konuşurken hata yapacaklarını düşünmeleri ve bu sebepten kendilerine gülüneceğini düşünmeleri, kendini düzgün ifade edememe korkusu, alay edilme ve rezil olma korkusu, ana dilin telaffuz yapısının farklı olması, özgüven eksikliği yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaşadıkları konuşma kaygılarının nedenleri arasında yer almaktadır. Tablo incelendiğinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaşadıkları konuşma kaygılarının nedenleri olumsuz eğitim öğretim ortamları, ölçme ve değerlendirme uygulamaları, tutumlar, bilgi ve beceriler olmak üzere genel olarak dört başlık altında toplanabilir. Bu bulgulardan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan öğrencilerin konuşma kaygısının giderilmesinde hoşgörülü bir ortamın, olumlu ve yapıcı geribildirimlerin, özgüven aşılamanın ve konuşma pratiği yapmanın önemli olduğu söylenebilir.

Konuşma Kaygısının Azaltılmasında Kullanılabilecek Yöntem, Teknik, Strateji ve Uygulamalara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilecek yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar ile ilişkili yapılan araştırmalar ve yapılan bu araştırmaların yazarı, amacı, katılımcıları, yöntemi ve kısaca elde edilen sonuçlar tablolar halinde verilmiştir. Böylelikle konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilecek yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar ile ilgili genel durumun ortaya

konması ve çıkarım yapılması amaçlanmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilir yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar anadilinde, yabancı dilde ve yurtdışında yapılan bazı çalışmalar olmak üzere üç başlık altında ayrı ayrı ele alınmıştır.

Anadilinde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilir yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar

Tablo 3'te anadilinde konuşma kaygılarının azaltılmasında kullanılabilir yöntem, teknik ve stratejilerle ilişkili çalışmaların yazarları, amaçları, katılımcıları, yöntem ve sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3: Anadilinde Konuşma Kaygılarının Kaygısının Azaltılmasında Kullanılabilir Yöntem, Teknik ve Stratejilerle İlişkili Çalışmalar

Yazar	Amaç	Katılımcılar	Yöntem	Sonuç
Kinay, İ., & Özkan, E. (2014).	Araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını çeşitli değişkenler açısından irdelemektir	498 öğretmen adayı	Genel tarama modeli	Öğretmen adaylarının konuşma kaygıları arasında daha önce resmi bir törende konuşma yapma durumuna göre anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür.
Bulut, K. (2015).	Mikro öğretim tekniğinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma beceri ve kaygılarına etkisini ortaya koymak	Türkçe öğretmenli-ği bölümünden 30 öğrenci	Karma yöntem	Mikro öğretim tekniğinin (hazırlıklı konuşmalar, video kayıtları alma, video kayıtlarının izlenmesi ve konuşmalar hakkında fikir alışverişi, öz değerlendirme ve akran değerlendirme ve öğretmen değerlendirmesi (uygun bir dille eksiklerin bildirilmesi) geleneksel yöntem veya yöntemlere göre öğretmen adaylarının konuşma becerilerini önemli düzeyde geliştirdiğini, konuşma kaygılarını da anlamlı şekilde düşürdüğü görülmüştür.
Kardaş, M. N. (2015)	İkinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygı düzeylerini ve bazı değişkenlerin adayların Türkçe konuşma kaygısıyla ilişkisini belirlemektir.	İkinci dili Türkçe olan 81 Türkçe öğretmeni	Betim-sel tarama	Bir yılda okunan kitap sayısı ile ikinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygıları arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.
Katranç, M., & Kuşdemir, Y. (2015)	Sözlü Anlatım dersinde yapılan uygulamaların öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerindeki etkisinin incelenmesi	212 öğretmen adayı	Tek Grup Ön Test - Son Test Modeli	Sözlü anlatım dersinde yapılan uygulamalardan (dil egzersizleri, boğumlanma çalışmaları, tekerlemeler, hazırlıklı konuşma çalışmaları, hazırlıksız konuşma çalışmaları) sonra öğretmen adaylarının konuşma kaygı düzeylerinde azalma olduğu belirlenmiştir.
Kemiksiz, Ö. (2016).	Doğrudan Öğretim Modeline dayalı konuşma eğitiminin 5. Sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisini belirlemek	Deney grubunda 21 kontrol grubunda 21 öğrenci	Karma araştırma modeli	Doğrudan öğretim modeline (hazırlık, öğrenciye model olma, rehberlikli uygulamalar dönüt ve düzeltmeler, Bağımsız uygulama, dersle ilgili değerlendirme) dayalı konuşma eğitiminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin konuşmaya dayalı kaygılarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.
Tüzemen, T. (2016)	Akademik çelişki tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkini tespit etmek	6. sınıfa devam eden 47 öğrenci	Ön test ve son test kontrol gruplu deneysel model	Öğrencilerin konuşma kaygılarının düşmesinde ve Türkçe dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde değişmesinde akademik çelişki tekniği ilkelerine göre düzenlenen öğretim etkinlikleri , Türkçe Öğretim Programı çerçevesinde düzenlenen

				öğretim etkinliklerinden daha etkili bulunmuştur.
Özdemir, S. (2017).	Türkçe öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını gidermede hazırlıklı konuşmaların rolünü belirlemek.	41 öğretmen adayı	Araştırma tek grup öntest-sontest modeli	Hazırlıklı konuşmalar yapmanın öğretmen adaylarının konuşma kaygılarını gidermede anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.
Hasırcı, S. (2018).	Türkçe öğretmen adaylarının konuşma kaygıları üzerinde akran geribildirim ile öğretmen geribildirimi arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemek	30 öğrenci (15 kontrol, 15 deney)	Karma yöntem	Her iki grubun konuşma etkinlikleri öncesinde kaygı durumları yaşadıkları; ancak yapılan geribildirime ilişkin etkinlikler sonrasında ise konuşma kaygısının azalması yönde farklılıklar yarattığı görülmüştür.
Kardaş, N. (2018)	Öğrencilerin, Türkçe konuşma becerilerini geliştirme, konuşma kaygılarını giderme, Türkçe dersine olumlu tutum geliştirmede drama yönteminin etkisini belirlemek ve drama uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelemek	7. sınıfta öğrenim gören 28 öğrenci	Karma Araştırma Yöntemi	"Drama" yöntemine dayalı olarak yapılan uygulamaların öğrencilerin Türkçe konuşma kaygılarının giderilmesinde, kontrol grubunda yapılan uygulamalara nazaran daha başarılı sonuçlar verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde anadilinde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılacak uygulamaların dil pratiğine dayalı öğrenciyi aktif kılan uygulamalar (drama, hazırlıklı konuşmalar, hazırlıksız konuşmalar, dil egzersizleri, akademik çelişki tekniği, doğrudan öğretim modeli vb..) olumlu geribildirimler (uygun bir dille eksiklerin bildirilmesi), uygun ölçme ve değerlendirme uygulamaları (video kayıtlarının izlenmesi ve konuşmalar hakkında fikir alışverişi, öz değerlendirme ve akran değerlendirme ve öğretmen değerlendirmesi, işbirlikçi uygulamalar, dönüt ve düzeltmeler, bağımsız uygulama, dersle ilgili değerlendirme) olduğu görülmektedir.

Yabancı dilde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılacak yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar

Tablo 4'te yabancı dilde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılacak yöntem, teknik ve stratejilere ile ilişkili yapılan çalışmaların yazarları, amaçları, katılımcıları, yöntem ve sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4: Yabancı dilde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılacak yöntem, teknik ve stratejiler ile ilişkili araştırmalar

Yazar	Amaç	Katılımcılar	Yöntem	Sonuç
Zerey, Ö. G. (2008).	Orijinal İngilizce bir tiyatro metnini sahneye koymanın Mustafa Kemal Üniversitesi İngilizce öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin yabancı dil konuşma kaygısı üzerindeki etkisini araştırma	39 ikinci sınıf öğrencisi	Yarı deneysel	Tiyatro çalışmalarının öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygılarını azaltmada pozitif bir etki yarattığı ve ayrıca öğrencilerin toplum önünde İngilizce konuşmak konusunda güvenlerini ve cesaretlerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.
Oksal, B. (2014).	İşbirlikçi öğrenme yöntemi ile teknolojinin yabancı dil öğrenen öğrencilerin konuşma kaygıları ve motivasyon düzeyleri üzerine etkilerini belirlemesi	Yabancı dil hazırlık okulu orta altı seviyede öğrenim gören 41 öğrenci	Yarı deneysel	İşbirlikçi yöntem ile teknolojinin öğrencilerin kaygı seviyeleri ve motivasyon düzeyleri üzerinde doğrudan etkili olduğunu görülmüştür.
Çapan Tekin, S. (2015).	Fransızca yabancı dil öğrencilerinin kaygı düzeyini ve nedenlerini belirlemeyi ve var olan bu kaygıyı uygun bir öğretim tekniği ile azaltmak.	Fransızca öğretmenliği programı 17 birinci sınıf öğrencisi	Karma araştırma modeli	8 hafta süren rol yapma tekniği uygulanmasının öğrencilerin konuşma kaygısı üzerinde anlamlı bir fark yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4 incelendiğinde yabancı dilde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilecek yöntem, teknik, strateji ve uygulamaların tiyatro çalışmaları, rol yapma tekniği, işbirlikçi yöntem ve teknoloji gibi dil pratiğine dayalı öğrenciyi aktif kılan model, yöntem teknik ve uygulamalar olduğu görülmektedir.

Konuşma kaygısının azaltılmasında yurtdışında kullanılan bazı farklı uygulamalar

Tablo 5'te konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilecek yöntem, teknik ve stratejiler ile ilişkili yurtdışında yapılan bazı araştırmaların; yazarları, amaçları, katılımcıları, yöntem ve sonuçları yer almaktadır.

Tablo 5: Konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilecek yöntem, teknik ve stratejiler üzerine yurtdışında yapılan bazı çalışmalar

Yazar	Amaç	Katılımcılar	Yöntem	Sonuç
Finn, A. N., Sawyer, C. R., & Schrodt, P. (2009).	Bu çalışma, kısa süreli tekrar tekrar maruz kalmanın, öğrenciler arasında topluluk önünde konuşma kaygılarını azaltmadaki rolünü incelemiştir	140 lisans öğrencisi 80 kız ve 60 erkek	Yarı deneysel desen	Maruz bırakma terapisinin öğrencilerin konuşma kaygısını azaltmada kullanılabileceği görülmüştür.
McCroskey, J. C., Ralph, D. C., & Barrick, J. E. (1970).	Sistemantik duyarsızlaştırmanın konuşma kaygısı üzerindeki etkisini belirlemek.	24 gönüllü lisans öğrencisi(konuşma kursuna kayıtlı)	Yarı Deneysel desen	Sistemantik duyarsızlaştırmanın öğrencilerin konuşma kaygılarını önemli ölçüde azaltabileceği sonucuna ulaşılmıştır.
Ayres, J.(1991).	Görsel araçlar kullanılması anlık konuşma kaygısı üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.	90 üniversite öğrencisi (45 erkek, 45 kız)	Yarı deneysel desen	Görsel bir araç kullananların, kullanmayanlardan daha az durumluk konuşma kaygısı duydukları tespit edilmiştir.
Weissberg, M., & Lamb, D. (1977).	Bilişsel modifikasyonun (cognitive modification), sistemantik duyarsızlaştırmanın (systematic desensitization) ve konuşma hazırlığının konuşma ve genel kaygının azaltılmasındaki etkinliğini karşılaştırılmıştır.	Otuz altı lisans öğrencisi	Yarı deneysel	Bilişsel yeniden yapılandırma, konuşma hazırlığı ve sistemantik duyarsızlaştırmanın kaygısının azaltılmasında etkili olduğu görülmüştür.
Fandrich, B. (1969).	Konuşma eğitimine yönelik iki yaklaşımın konuşma kaygısını azaltma açısından karşılaştırılması	47 12. Sınıf öğrencisi	Deneysel	Karşılaşma alıştırmaları, rol oynama, yaratıcı drama ve tartışma teknikleri kullanılarak yapılan konuşma eğitimi geleneksel (seyircilerin önünde konuşma) konuşma eğitimine göre kaygının azaltılmasında daha etkili bulunmuştur.

Tablo 5 incelendiğinde konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılabilecek yöntem, teknik, strateji ve uygulamaların karşılaşma alıştırmaları, rol oynama, yaratıcı drama ve tartışma teknikleri, maruz bırakma, sistemantik duyarsızlaştırma gibi dil pratiğine dayalı öğrenciyi aktif kılan model, yöntem, teknik ve uygulamalar olduğu görülmektedir.

Çalışmalara göz atıldığında konuşma kaygısının azaltılmasında kullanılan üç uygulamanın sistemantik duyarsızlaştırma, beceri eğitimi ve bilişsel değişiklik olduğu görülmektedir. Sistemantik duyarsızlaştırma kaygı ile konuşma arasındaki olumsuz negatif yönlü ilişkiyi yok etmeyi amaçlar. Bu teknikte kişiye önce kaygısına azaltılmasında kullanılabilecek genel rahatlatma teknikleri öğretildikten sonra daha sonra konuşma durumları hakkında düşünceleri ve bunu yaparken rahatlatmaları istenir. Burada hiyerarşik olarak öğrencilere daha kaygı uyandırıcı konuşma görevleri verilerek her başarılı oluştunda bir zor konuşma görevine geçilir. Sistemantik duyarsızlaştırma hayali veya gerçek durumlarda yaşanan kaygının aşamalı olarak yaşatılarak kaygının zamanla önlenmesini içerir. Beceri eğitimi kaygının beceri eksikliğinden kaynakladığını varsayar. Konuşma becerisine yönelik

yapılan eğitim sonucunda konuşma kaygısının azaltılabileceğini savunur. Bilişsel değişiklik ise kaygının yanlış inanışlardan kaynaklandığını varsaymaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda konuşma kaygısının nedenlerinin genellikle kişinin kendisi, çevresi veya ortamdan kaynaklı olduğu görülürken konuşma kaygısının azaltılmasında etkili olan uygulamaların temel özelliğinin konuşma pratik yapmaya, olumlu geribildirim ve yapıcı ölçme değerlendirme uygulamalarına dayandığı görülmektedir.

Konuşma kaygısının nedenlerine ilişkin yapılan araştırmalar konuşma kaygısının tek bir nedenden değil ortam, olumsuz kişisel tutum ve algılar, bilgi ve beceri eksikliği, özgüven eksikliği gibi birçok farklı nedenden kaynaklanabiliyor olabileceğini göstermektedir. Konuşma kaygısının giderilmesi için öncelikle bu nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu nedenle öncelikle öğrencilerin kendini rahatça ifade edebileceği bir ortam yaratılması önem kazanmaktadır. Daha sonra öğrencilerin konuşmaya yönelik tutum ve algılarının iyileştirilmesi, konuşmaya yönelik bilgi ve beceri kazandırılması gerekmektedir. Bunların gerçekleştirilebilmesi amacıyla aşağıda yer alan yöntem, teknik, strateji ve uygulamalar işe koşulabilir.

Konuşma kaygısının giderilmesinde kullanılabilecek yöntem, teknik, strateji ve uygulamalarla ilişkili araştırmalar doğrudan öğretim modeli, tiyatro, drama, hazırlıklı konuşma, hazırlıksız konuşma gibi öğrencinin konuşma pratiği yaparak beceri ve alışkanlık kazanacağı birçok model, yöntem, teknik ve uygulamanın yararlı olabileceğini göstermektedir. Bu yöntem teknik ve uygulamalara bakıldığında hepsinin ortak özelliğinin dil pratiğine dayalı öğrenciye aktif rol düşen bir yapıya sahip olmalarıdır. Buradan hareketle konuşma kaygısının giderilmesinde en önemli unsurlardan birinin pratik yapma ve alışkanlık kazanma olduğu sonucuna ulaşılabilir. Nitekim yurtdışında konuşma kaygısının giderilmesine ilişkin yapılan çalışmalara bakıldığında sistematik duyarsızlaşma, maruz bırakma gibi konuşma pratiği yapmaya yönelik uygulanan yöntem, teknik ve uygulamaların yararlı olduğu ortaya konmuştur.

Derleme sonucunda olumsuz eğitim öğretim ortamlarının, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının, kişisel tutumların, bilgi ve beceri eksikliğinin genel olarak konuşma kaygısının nedenleri arasında yer aldığı görülmüştür. Konuşma kaygısının azaltılması için öncelikle bu nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu konuda öncelikle öğretmenler bilinçlendirilmelidir. Öğretmenler not verme ve ceza amaçlı yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamalarının, özellikle sözlü sınavların öğrencide konuşma kaygısını tetikleyebileceğinin farkında olmalıdır. Ayrıca geribildirim esnasında son derece yapıcı olmalıdır. Nitekim konuşma kaygısının nedenleri arasında en çok karşılaşılan nedenlerden biri rezil olma ve alay edilme korkusudur.

Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle konuşma kaygısının önüne geçilmesi ve giderilmesi için öğretmenlere ve eğitimcilere aşağıda yer alan şu hususlara dikkat etmeleri önerilmektedir:

Eğitim öğretim ortamlarında karşılaşılan arkadaşların birbiri ile alay etmesi, öğretmenin çok sık ve zamansız hata düzeltmesi yapması gibi kırıcı ve küçük düşürücü olumsuz tutum ve davranışlardan kaçınılması bu davranışlar önlenmelidir.

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapıcı olmalıdır. Yani ölçme ve değerlendirme uygulamaları konuşmayı teşvik edici olmalı, öğrencinin kendini rahatça ifade edebileceği ortamlarda gerçekleştirilmeli, cezalandırmaya ve korkutma amacıyla gerçekleştirilmemelidir.

Korku, endişe, özgüven eksikliği, mükemmeliyetçilik gibi olumsuz kişisel tutum ve davranışlara sahip bireylerde kaygıyı yok etmek amacı ile rol yapma, drama, oyunlaştırma, okuma tiyatrosu, okuma çemberi gibi konuşma pratiği yaparak alışkanlık kazanacakları tekniklere yer verilebilir.

Konuşma kaygısının azaltılmasında konuşma becerisinin geliştirilmesi önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla konuşma eğitiminde konuşma becerisini geliştirmek amacı ile kullanılan güdümlü konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, yaratıcı konuşma, tartışma gibi yöntem ve tekniklere başvurulabilir.

KAYNAKÇA

Akay, C., & Uzun, N. B. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe'nin Öğrenme Sürecinde Dil Becerileri Açısından Duyulan Kaygı. *Electronic Turkish Studies*, 13(19)

- Ayres, J. (1991). Using visual aids to reduce speech anxiety. *Communication Research Reports*, 8(1), 73-79.
- Ayres, J., & Hopf, T. (1993). *Coping with speech anxiety*. Greenwood Publishing Group.
- Balemir, S.H. (2009). *Yabancı dil konuşma kaygısının nedenleri ve yabancı dil konuşma kaygı düzeyi ile dil yeterlilik düzeyi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Boohar, R. K., & Seiler, W. J. (1982). Speech communication anxiety: An impediment to academic achievement in the university classroom. *The Journal of Classroom Interaction*, 23-27.
- Bozok, D. (2014). *İngilizceyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Üniversite Öğrencilerinin Konuşma Kaygısının Araştırılması: Öğretmen ve Öğrencilerin Durumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bulut, K. (2015). *Mikro öğretim tekniğinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma beceri ve kaygılarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, S., Kiliç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çapan Tekin, S. (2015). *Konuşma becerisinde dil kaygısını rol yapma tekniği ile azaltma/yenme: Anadolu Üniversitesi Fransızca yabancı dil öğrencileri ile bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çokay, Ç. E. (2014). *İngilizce hazırlık okulunda görev yapan öğretmenlerin İngilizce konuşurken yaşadığı kaygı ve nedenleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, T., & Melanloğlu, D. (2014). Ortaokul öğrencileri için konuşma kaygısı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 103-124.
- Fandrich, B. (1969). *An experimental study of two approaches to teaching speech in terms of reducing speech anxiety*. Doctoral dissertation. University of British Columbia.
- Finn, A. N., Sawyer, C. R., & Schrodtt, P. (2009). Examining the effect of exposure therapy on public speaking state anxiety. *Communication Education*, 58(1), 92-109.
- Hasırcı, S. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygıları üzerindeki etkisi açısından akran ve öğretmen geribildirim. *Turkish Studies*, 13(4), 685-706.
- Kardaş, M. N. (2015). İkinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygıları ve bu kaygıların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10, 541-556.
- Kardaş, N. (2018). *Drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerin Türkçe dersi konuşma becerisi ve kaygısına etkisi: karma yöntem araştırması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Katranacı, M., & Kuşdemir, Y. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi: sözlü anlatım dersine yönelik bir uygulama. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 415-445.
- Kemiksiz, Ö. (2016). *Doğrudan öğretim modeliyle 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kinay, İ., & Özkan, E. (2014). Öğretmen adayları için konuşma kaygısı ölçeği (ÖAKKÖ) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 1747-1760.
- Koç, H. (2017). *Yabancı dil konuşma sınavı kaygısı ve altında yatan muhtemel sebeplerin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13), 287.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1991). Methods and results in the study of anxiety and language learning: A review of the literature. *Language Learning*, 41(1), 85-117.
- McCroskey, J. C. (1977). Oral communication apprehension: A summary of recent theory and research. *Human Communication Research*, 4(1), 78-96.
- McCroskey, J. C., Ralph, D. C., & Barrick, J. E. (1970). The effect of systematic desensitization on speech anxiety. *Communication Education*, 19(1), 32-36.
- Neer, M. R., Hudson, D. E., & Warren, C. (1982). *Instructional methods for managing speech anxiety in the classroom*. Paper presented at the annual meeting of the Speech Communication Association, Louisville, KY.

- Oksal, B. (2014). *İşbirlikçi öğrenme yöntemi ve teknolojinin yabancı dil öğrenen öğrencilerin konuşma kaygıları ve motivasyon düzeyleri üzerine etkileri: Özel üniversitede bir durum çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, S. (2017). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarını Gidermede Hazırlıklı Konuşmaların Rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 361-374.
- Solak, E. M., & Yılmaz, F. (2017). Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin konuşma kaygısı nedenleri ve düzeyleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 2146-9199.
- Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(17)
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tüzemen, T. (2016). *Akademik çelişki tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Weissberg, M., & Lamb, D. (1977). Comparative effects of cognitive modification, systematic desensitization, and speech preparation in the reduction of speech and general anxiety. *Communications Monographs*, 44(1), 27-36.
- Yıldırım, B. (2015). Fen Bilimleri Öğrenme Kaygı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 33-43.
- Yılmaz, G. (2018). *Ortaokuldaki sığınmacı öğrencilerin konuşma kaygılarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara. Seçkin Yayıncılık.
- Zambak, A. (2016). *Devlet ortaokullarındaki 8. sınıf öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygı seviyelerini etkileyen etmenler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zerey, Ö. G. (2008). *Tiyatro uygulamasının öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygısı üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.